

noviny

Klenovské

M e s a č n í k o b c e K l e n o v e c**VI. ročník****Číslo 3/2009***klenovskenoviny@klenovec.sk***Zdarma**

Prvé kolo prezidentských volieb

V sobotu 21. marca sa v Klenovci, tak ako aj na celom Slovensku, uskutočnilo prvé kolo prezidentských volieb.

Naši občania mali možnosť voliť v troch okrskoch. Z celkového počtu 2545 zapísaných voličov si svoju občian-

sku povinnosť splnilo 1122 oprávnených voličov našej obce, čo je 44,08%.

V okrsku číslo 1 z 817

Jeden z prezidentských kandidátov, súčasný prezident Ivan Gašparovič, navštívil Klenovec ešte ako predseda NR SR v roku 1997

Z obsahu:

- výsledky I. kola prezidentských volieb v obci
- románová prvotina klenovskej rodáčky
- kušníeri v Klenovci
- pravidelné rubriky
- aktuálny
- jarný štart futbalových súťaží odložený

zapísaných voličov prišlo voliť 364 občanov, v okrsku číslo 2 z 836 zapísaných voličov volilo 387 občanov a vo volebnom okrsku číslo 3 z 892 zapísaných voličov odovzdalo svoj hlas prezidentským kandidátom 371 oprávnených voličov. Za obec Klenovec bolo odovzdaných 15 neplatných hlasovacích lístkov.

S výrazným náskokom v Klenovci toto kolo volieb vyhral vládny favorit Ivan Gašparovič, keď získal 768 hlasov.

(pokračovanie na strane 2)

Zasadalo obecné zastupiteľstvo

Vo štvrtok 12. marca sa v zasadačke Obecného úradu v Klenovci stretli poslanci obecného zastupiteľstva na svojom riadnom zasadnutí. Rokovanie viedol starosta obce JUDr. Pavel Struhár, ktorý na úvod, podľa schváleného programu, skontroloval plnenie úloh vyplývajúcich z uznesenia a informoval prítomných poslancov o činnosti obecného úradu od posledného zasadnutia obecného zastupiteľstva, pričom sa zame-

ral najmä na opätovné rokovania k rekonštrukcii cesty druhej triedy, ktorá prechádza obcou, ako aj na značenie ciest a závery zo zasadnutia miestnej akčnej skupiny Malohont.

Jedným z bodov rokovania bolo prehodnotenie činnosti obecnej polície za posledné štyri mesiace (november 2008 až február 2009), čím sa poslanci obecného zastupiteľstva vrátili k záverom októbrového zasadnutia, kedy

zhodne vyslovili nespokojnosť s jej činnosťou a zhodli sa na tom, že pokiaľ nenastane zlepšenie dôjde k výmene jej členov. Na základe správy, ktorú predniesol náčelník obecnej polície Ivan Schmidt, kladného stanoviska riaditeľa Obvodného oddelenia PZ v Hnúšti mjr. Mgr. Jozefa Tótha, ako aj skúseností poslancov a reakcií občanov obecné zastupiteľstvo skonštatovalo, že členovia obecnej polície zvýšili individuál-

nu aktivitu a celkovo zlepšili svoju činnosť, o čom svedčia aj ich výsledky za hodnotené obdobie.

Na základe záverov zo zasadnutia a správy Rady pre televízny káblový rozvod obecné zastupiteľstvo prerokovalo a schválilo finančnú čiastku 15 000 € na modernizáciu a digitalizáciu káblovej televízie z účtu TKR, ako aj rozšírenie jej programovej ponuky o päť satelitných programov.

(pokračovanie na strane 2)

Udialo sa ...

***2.marca** sa v Klenovci uskutočnilo rokovanie k projektu rekonštrukcie cesty II. triedy Hnúšťa – Chorpá, na ktorom sa zúčastnili riaditeľ odboru dopravy BBSK Ing. Albert Andrejko, riaditeľ Regionálnej správy ciest Ing. Milan Hlavko a zástupcovia projektov agentúry Star. Obec zastupovali jej starosta JUDr. Pavel Struhár, zástupkyňa starostu Mgr. Blažena Hrušková a Ing. Mário Trnavský.

***3. marca** sa v Hrachove konalo valné zhromaždenie miestnej akčnej skupiny Malohont, na ktorom sa zúčastnili starosta obce JUDr. Pavel Struhár, Bc. Stanislava Zvarová a Ján Figuli.

***4. marca** sa v Klenovci uskutočnila výročná členská schôdza zdravotne postihnutých, na ktorej sa zúčastnil starosta obce JUDr. Pavel Struhár.

***13. marca** sa starosta obce JUDr. Pavel Struhár a zástupkyňa starostu Mgr. Blažena Hrušková zúčastnili na výročnej členskej schôdzi TJ Družstevník Klenovec.

***14. marca** sa v Banskej Bystrici uskutočnila porada starostov a primátorov kraja s predsedom vlády Róbertom Ficcom, na ktorej sa zúčastnil starosta obce Pavel Struhár.

***16. marca** sa konala výročná členská schôdza Červeného kríža, na ktorej sa zúčastnil starosta obce JUDr. Pavel Struhár.

***17. marca** sa v Banskej Bystrici uskutočnila porada o rómskej problematike, na ktorej sa zúčastnili starosta obce JUDr. Pavel Struhár a Ing. Mário Trnavský.

***20. marca** sa starosta obce JUDr. Pavel Struhár zúčastnil v Rimavskej Sobotě na sneme Združenia miest a obcí Gemera a Malohontu.

***24. marca** sa v Hnúšti uskutočnila výročná schôdza Mikroregiónu Sinec – Kokavsko, na ktorej sa zúčastnil starosta obce JUDr. Pavel Struhár.

***27. marca** sa v Klenovci a Rimavskej Sobotě uskutočnili oslavy Dňa učiteľov, na ktorých sa zúčastnil starosta obce JUDr. Pavel Struhár.

(bh)

Prvé kolo prezidentských volieb

(dokončenie zo strany 1)

Opozíčná kandidátka Iveta Radičová získala 208 hlasov a ostatní prezidentskí kandidáti oslovili Klenovčanov nasledovne: za Zuzanu Martinákovú hlasovalo 52 občanov, Milana Melníka volil

lo 46 občanov, Milan Sidor získal 17 hlasov. Hranicu desiatich hlasov neprekročili Dagmara Bollová s 9 hlasmi a František Mikloško so 7 hlasmi.

Rozhodujúce bude druhé kolo prezidentských volieb,

do ktorého postúpili Ivan Gašparovič a Iveta Radičová, ktorá v rámci okresu Rimavská Sobota zvíťazila, keď ju volila najmä jeho južná časť, kým sever podporoval súčasného prezidenta.

(bh)

	Okrsk č. 1	Okrsk č. 2	Okrsk č. 3	Spolu
Dagmara Bollová	4	4	1	9
Ivan Gašparovič	243	277	248	768
Zuzana Martináková	17	21	14	52
Milan Melník	14	15	17	46
František Mikloško	3	3	1	7
Iveta Radičová	67	56	85	208
Milan Sidor	8	6	3	17

Zasadalo obecné zastupiteľstvo

(dokončenie zo strany 1)

Rozšírenie programovej ponuky si vyžiadalo aj zvýšenie poplatku za káblovú televíziu na 5 € mesačne od 1. mája 2009.

Poslanci obecného zastupiteľstva tiež schválili kúpu štrnásťbytovej jednotky na Ulici Malinovského od

správcu konkurznej podstaty za cenu 6 500 €.

V závere zasadnutia sa poslanci obecného zastupiteľstva zaoberali anketou k výrubu stromov v obecnom cintoríne, pričom skonštatovali, že anketa k tejto problematike je neplatná

pre nízky počet vrátených anketových lístkov, a zároveň určili komisiu v zložení Michal Antal, Ján Dovaľa, Mgr. Blažena Hrušková, Ing. Mário Trnavský a Juraj Bálint, ktorá posúdi stav drevín, prípadne ich výrub v tejto časti obce.

(bh)

Veľtrh študentských spoločností

Už štrnásty rok zorganizovala Junior Achievement Slovensko, n.o. pre študentov viac ako sto stredných škôl, ktoré sú zapojené do programu Aplikovaná ekonómia súťaž Veľtrhy študentských spoločností, kde majú možnosť prezentovať svoju činnosť. Tento rok sa konali dva takéto veľtrhy v Košiciach a v Bratislave, na ktorých sa zúčastnilo 60 súťažných tímov, čo predstavuje 300 študentov.

Do tohto programu sú zapojení aj študenti tretieho ročníka a septimy Gymnázia Mateja Hrebendu v Hnúšti, ktorí sa prostredníctvom neho majú možnosť pripraviť na vstup do reálneho sveta ekonomiky. S týmto cieľom si v októbri založili študentskú akciovú spoločnosť DPH, vypracovali

jej stanovy, podnikateľský plán, pripravili valné zhromaždenie, získali potrebný kapitál upísaním a predávaním akcií a na základe prieskumu trhu začali vyrábať výrobky s cieľom čo najlepšie zhodnotiť peniaze svojich akcionárov. Činnosť tejto spoločnosti bola zameraná najmä na výrobu šatiek z pravého hodvábu, ktoré si mali možnosť kúpiť aj obyvatelia Klenovca počas decembrového predvianočného programu Pokoj ľuďom dobrej vôle. Okrem toho vyrábali hodvábné korálky, hodvábné záložky do kníh a valentínske svietniky.

Vyvrcholením činnosti spoločnosti DPH bola účasť na Veľtrhu študentských spoločností programu Aplikovaná ekonómia, ktorý sa konal 24. marca v Koši-

ciach, kde o výrobky z pravého hodvábu tejto spoločnosti bol veľký záujem aj vďaka šikovnosti študentiek z Klenovca Romany Surovej, viceprezidentky pre marketing a Karolíny Ferancovej, viceprezidentky pre ľudské zdroje. Okrem nich v študentskej spoločnosti aktívne pracovali Nikola Vančíková a Katarína Balciarová. Konzultantom spoločnosti je Ing. Michal Kňažek.

Každoročne súčasťou Veľtrhov študentských spoločností je aj oceňovanie práce učiteľov. Tento rok na veľtrhu v Košiciach jednou z troch ocenených bola za tvorivý prístup a kvalitnú prácu v programe Aplikovaná ekonómia aj Mgr. Blažena Hrušková.

(bh)

Marec - mesiac s prívlastkom knihy

Cestný zákon, prezident-ské voľby, kríza vo svete, šrotovné, Eurosong, Fritzl – rakúsky proces storočia, daňové priznanie. Toto všetko dominovalo v novinách v mesiaci marec. A to sa marec zvykol nazývať Mesiacom knihy. Zámerne som použila slovo zvykol, pretože toto slovné spojenie sa akosi vytratilo z nášho života. Nepripomínajú nám ho médiá, besedy o knihách už

sa objavila aj kniha v zaujímavom zelenkavom obale, s jednoduchým názvom Sila lásky. Jej autorkou je Eva Biela Brndiarová, ktorej detstvo a rodinné väzby smerujú do Klenovca. S cieľom priblížiť čitateľom Klenovských novín túto začínajúcu spisovateľku, aj keď sa sama, ako nám povedala, za ňu ešte nepovažuje, požiadali sme ju, aby sa nám v krátkom rozhovore predstavila.

KN: Predovšetkým vám blažujeme k vydaniu knihy Sila lásky a určite jej čitateľov, ako aj čitateľov Klenovských novín zaujíma, čo vás k písaniu priviedlo, a kde hľadáte inšpiráciu?

E.B.: Bol to taký môj tajný sen z detstva. A čo ma k tomu priviedlo? Asi potreba dať

nie sú v móde, žiaci v školách nad povinným čítaním ohŕňajú nos. Načo čítať. Veď obsah knihy sa dá poľahky vyhľadať na internete, stačí len správne kliknúť myšou a hrať sa vo virtuálnom svete je určite pohodlnejšie ako zobrať loptu či švihadlo a utekať na dvor.

Počítač je zaiste v mnohom nenahraditeľný, len by sme popri ňom nemali zabudnúť na to, ako vonia jarná príroda, ako šuští papier, keď obraciame list knihy. Veď kniha rozvíja pamäť, myslenie, fantáziu. Je preto potešiteľné, že aj v dobe virtuálnych hier a internetu majú vydavatelia chuť knihy vydávať a spisovatelia elán knihy písať. Preto aj tento mesiac, ktorý má prívlastok knihy, vyšlo niekoľko knižných noviniek. Medzi nimi

na papier obyčajné trápenia obyčajných ľudí. No a inšpirácia? Stačí počúvať, nezatvárať oči, všetko to vnímať srdcom, a potom urobiť to ťažké – začať písať.

KN: Budete sa venovať písaniu aj v budúcnosti?

E.B.: Rada by som, ale všetko závisí od toho, ako bude moja kniha prijatá. Je to tovar ako každý iný a v obrovskom množstve zahraničnej literatúry sa, až na pár výnimiek, tá naša slovenská, aj vďaka nedostatočnej reklame akoby dostávala do úzadia.

KN: Prezraďte našim čitateľom, čo radi čítate a aká je vaša obľúbená kniha?

E.B.: Ťažko povedať. Od detstva som „knižmoľ“ a mojimi rukami prešli doslova

tisícky kníh všetkých žánrov. Ale mojimi srdcovkami, ktoré ma „dostali“ ešte počas študentských čias, asi predsa len ostanú historické knihy s nádychom romantiky od Chorvátky M. J. Zagorky a Francúzskeho J. Benzoniovej.

KN: A váš názor na slovné spojenie deti, mladí ľudia a kniha?

E.B.: Dnes ide všetko príliš rýchlo a kniha je o zastavení sa. Väčšina dnešných detí netuší, aké úžasné je prežívať dej spolu s postavami a prostredníctvom nich sa podvedome učiť. Mám taký tajný typ pre chalánov. Skúste si prečítať nejakú babuskú knihu a ručím za to, že nebudete potrebovať nespoľahlivé rady od kamošov, čo sa babám páci a čo nie.

KN: Môžete nám prezradiť, aké sú vaše spomienky na Klenovec?

E.B.: Smutné, keď si spomeniem na detstvo a tých, ktorí tu už nie sú, a nezbudnuteľné, keď sa vraciam do stredoškolských čias. A keďže príliš veľa dôležitých udalostí v mojom živote sa udialo práve v Klenovci, žiadne iné miesto už nebude tým, čím Klenovec pre mňa ostane – domovom.

KN: Na záver môžete našim čitateľom prezradiť niečo o sebe, o svojom živote?

E.B.: Som vydatá, žijem v Banskej Bystrici a mám dve úžasné deti. Odkedy prišli na svet, rozhodla

som sa byť mamou na plný úväzok, aj keď sa to v tejto dobe príliš nenosí. Nepracujúca žena akoby bola menejcenná. To, čo robí pre rodinu sa akosi neráta, rátajú sa len zarobené peniaze. Vlastne až teraz vám celkom odpoviem na prvú otázku. Bol to jeden z dôvodov napísať knihu. Ukázať deťom, že v každom z nás sa niečo skrýva, len

Eva Biela Brndiarová

nie každý má možnosť alebo odvahu ukázať, čo v ňom je. Možno až vtedy, keď je pritlačený k múru. Aj mne trvalo celé roky, kým som sa odvážila. Urobiť niečo pre seba a dúfam, že prostredníctvom knihy aj pre iných. Ďakujem všetkým za slová som, sme na teba hrdí. Je to krásny pocit... prosím povedzte ich svojim deťom a blízkym a nečakajte, kým urobia niečo úžasné. Úžasné je to, že máte pri sebe tých, ktorí vás ľubia a vy ľubíte ich, že stoja pri vás, keď to najviac potrebujete.

KN: Ďakujeme za rozhovor a želáme veľa tvorivých nápadov a ešte viac pozorných čitateľov.

Chovateľom králikov

Napájanie králikov

Častokrát bolo už poukazané na nutnosť napájať králiky v každom ročnom období. Napriek tomu nebol dosiaľ prekonaný nesprávny názor niektorých chovateľov, že králik vodu zvlášť v lete, pri kŕmení zeleným krmivom nepotrebuje. S takýmto názorom nemožno súhlasiť. Smäd spôsobuje každému zvieratú snáď najväčšie trápenie. Prijímanie pitnej vody ovplyvňuje fyziologický stav zvierata (dojčenie), obsah vody v predkladaných krmivách (zelené krmivo, okopaniny) a teplota prostredia. Najviac vody spotrebujú králiky kŕmené suchým krmivom v letných horúčavách a dojčiacie samice. Potreba vody je pri králikoch individuálna. Pre stredné a mäsové plemená a odrastené a dospelé zvieratá sa orientačná spotreba pitnej vody pohybuje asi 350 až 400 ml za deň, pre dojčiacie samice na vrchole laktácie až okolo 1000 ml. Toto množstvo vody sa však v letných horúčavách ešte zvýši o 30%. Oproti uvedeným údajom sa spotreba vody u veľkých plemien zvyšuje o

25-30%, u malých plemien znižuje o 25-30% a najmenších o 60-70%. Keď dávame dojčiacu samicu nápoj na pitie, na napájanie si navyknú aj mláďatá vychádzajúce z hniezda. Podľa mojich skúseností treba králikom poskytnúť toľko nápoja, najmä keď kŕmíme senom, koľko králik spotrebuje do 10 minút. Vodu podávame zásadne pred kŕmením. Nespotrebovanú vodu treba vyliať. Voda na napájanie má byť vlažná alebo aspoň odstáta. Studená voda najmä v zime, môže králikom spôsobiť zažívacie poruchy. Vhodné je pridávať štipku soli na jeden liter vody. Niektorí autori a údaje v časopisoch odporúčajú raz za osem dní nedávať do vody soľ, ale na jeden liter vody polievkovú lyžicu octu. Podľa nich je to čiastočná ochrana proti kokcidióze, lebo kokcidie neznášajú kyslú reakciu. Voda tvorí podstatnú časť každého živého organizmu. Pravidelne napájať, teda znamená podporiť rast mladého organizmu a utužiť zdravotný stav každého zvierata.

Rudolf Kaštan

2 kuchyne našich starých mám

V jarnom období varili naši predkovia jedlá, ktoré boli ľahko stráviteľné, a tiež nenáročné na prípravu a suroviny. Keďže v každej klenovskej domácnosti mali dostatok kyslej kapusty natlačenej do suda ešte na jeseň a suchý vylúskaný bôb tiež nikdy nechýbal, pretože sa ho vždy v lete hojne urodilo, nebol problém spojiť tieto dve plodiny, ktoré sa inak varili aj osobitne a pripraviť chutnú, zdravú polievku, bôb s kyslou kapustou. Túto polievku často varievala a dodnes variť Zuzana Medveďová, ktorá je presvedčená, že ju dokáže uvariť každý. Mladý, starší a tiež začínajúca gazdina.

Bôb s kyslou kapustou

„Najprv vo vode uvaríme kyslú kapustu (zo suda). Suchý bôb varíme zvlášť

v osolenej vode, do ktorej pridáme cesnak a bobkový list. Takto uvarený bôb zmiešame s kyslou kapustou. Potom pridáme očistené a na kocky nakrájané zemiaky, ktorých nesmie byť veľa, aby nebola polievka príliš hustá. Keď sú zemiaky uvarené, zapražíme polievku zápražkou. Zápražku urobíme z bravčovej mas-
ti a hladkej múky v malej rajničke tak, že do rozpálenej mas-
ti pridáme po dľa potreby
hladkú múku
a za stáleho miešania užiarime do ružova. Na záver všetko zatrepeme mliekom, v ktorom sme rozhabarkovali hladkú múku a necháme zovrieť. Ak má niekto rád kyslejšiu polievku, môže si do nej pridať po vychladnutí (aby sa nestrhala) ocot.“

(bh)

Apríl

Medzi drobné ovocie pestované v záhradkách zaraďujeme aj maliny. Malina je botanicky nazývaná ostružina malinová. Už od pradávna zberali a využívali ľudia divorastúce druhy malín pre ich vynikajúce vlastnosti. Historicky je písomne dokladované kultúrne pestovanie malín už v 14. storočí v Európe a neskôr boli vyvezené aj do Ameriky. Pestovanie malín je zaujímavé pre ich mnohostranné využitie v domácnosti. Okrem priameho konzumu môžeme z nich pripraviť kompóty, ovocné drene, šťavy, sirupy, ale aj víno a destilát. Z pomologického hľadiska rozdeľujeme ostružiny na pravé maliny, ktoré majú obyčajne červenú, niekedy žltú farbu. Ľahko sa oddeľujú od zdužinatého lôžka. Majú typickú malinovú vôňu. Môžu byť raz alebo dvakrát rodiace. Druhá skupina sú ostružiny - čerňice. Plody majú čiernu, lesklú farbu. Pri oberaní sa zdužinaté lôžko neoddeľuje, zostáva v plode. Tretiu skupinu tvoria malinoos-

Okienko záhradkára

tružiny (malinočernice). Plody sú rôznej farby od žltej, ružovej, fialovej, purpurovej až čiernej. Pri oberaní zostáva lôžko v plode. Chýba im aj typická malinová vôňa. Ďalšiu skupinu tvoria čerňice, ktoré majú obyčajne červenú, niekedy žltú farbu. Ľahko sa oddeľujú od zdužinatého lôžka. Majú typickú malinovú vôňu. Môžu byť raz alebo dvakrát rodiace. Druhá skupina sú ostružiny - čerňice. Plody majú čiernu, lesklú farbu. Pri oberaní sa zdužinaté lôžko neoddeľuje, zostáva v plode. Tretiu skupinu tvoria malinoos-

Maliny sú vzpriamené ale-

bo polovzpriamené kríky. Majú viacročnú koreňovú sústavu, ktorá sa rozprestiera väčšinou plytko pod úrovňou pôdy. Dorastajú do výšky 1 až 3 metrov. V prvom roku vytvárajú prútovité bylinné výhonky, ktoré do jesene zdrevnatejú. V nasledujúcom roku vytvárajú na nich rodiace výhonky. Na jeseň pomaly odumierajú. Pri odrodách dvakrát rodiacich sa plody vytvárajú už koncom augusta. Rodia až do príchodu mrazov. Kvetý sa vytvárajú na bočných výhonoch na dvojročnom

dreve. Toto je dôležité aj pri reze malín. Kvitne koncom mája a preto ich nepoškodzujú neskoré jarné mrazy. Plody dozrievajú 35 až 40 dní po odkvitnutí.

Maliny nie sú náročné na pôdu a klimatické podmienky. Prospieva im kyprá humózná pôda, ale dobré výsledky sú aj na horských pôdach s väčším obsahom humusu. Vysádzame ich na slnečné, ale pritom na vlhké pôdy. Pri nedostatku slnečného svetla, čo je častá chyba, keď ich vysadíme pod stromy, vyrastajú do výšky, drevo nedostatočne vyzrieva a následne v zime namrzá. Pritom málo alebo takmer nerodia. Rozmnožovanie nie je zložité. Maliny vytvárajú ročné podzemné výhony. Tieto výhony môžeme opatrne vykopať aj s korenkami. Takýmto spôsobom získame sadenice s vlastnosťami materskej rastliny. Po úprave korenkov, ktoré sú zložené alebo vyschnuté a po skrátení výhonu na 3 až 4 "živé očka" môžeme ich vysadiť na stanoviisko.

Jaroslav Jáchim st.

Obdobie vojnového Slovenského štátu

„Dňa 14. marca 1939 sa dožil národ toho, po čom naši predkovia túžili, za čo bojovali, trpeli, umierali. Utvorila sa samostatná Slovenská republika. Táto správa sa rýchlo rozšírila v obci. Zazneli zvony na veži, občania vyvesili národné i gardistické zástavy.“

(Citát z kroniky obce)

Vznik slovenského štátu

Obyvatelia obce nevideli do zákulisia udalostí, ktoré sa odohrávali pred vznikom a počas existencie Slovenského štátu, ktorý vznikol 14. marca 1939. Podliehali vládnej propagande, verili novinám a rozhlasu, ktoré riadil Úrad propagandy, vedený Alexandrom Machom, neskôr Tidom J. Gašparom. Uniklo im, že vznik vojnového Slovenského štátu inicioval predovšetkým Adolf Hitler. Mylne sa domnievali, že vyhlásenie samostatného štátu bolo výsledkom úsilia národa o osamostatnenie. Prejavom ich nadšenia bola zbierka na Zlatý poklad republiky, do ktorého Klenovčania odovzdali zlaté a strieborné predmety v hodnote 50 000 slovenských korún.

V tom čase bola v obci vojenská posádka – dve roty 9. hraničiarskeho práporu, evakuovaného do Klenovca z Rimavskej Soboty, ktorá pripadla Maďarsku. Po vzniku Slovenského štátu vojaci zložili vojenskú prísahu novému štátu pred veliteľstvom Hlinkovej gardy. Veliteľmi rôt sa stali slovenskí dôstojníci, klenovskí obyvatelia, nadporučík v zálohe Pavel Moncoľ a podporučík v zálohe Ján Šága. Nadporučík v zálohe Ján Moncoľ nastúpil na veliteľstvo práporu v Tisovci.

Už o niekoľko dní po vzniku Slovenského štátu – 18. marca 1939 – muselo naše vojsko zaujať obranu na južnej hranici, keďže sa očakával útok maďarskej

armády. Strážilo územie v priestore Brádno – Meleched (Teplý Vrch) a cestu vedúcu z Čerenčian do Hnúšte. Spolu s vojakmi chránili hranicu aj príslušníci Hlinkovej gardy v počte 400 mužov, ktorým velil Ján Moncoľ. Keď nebezpečenstvo pominulo a maďarské vojsko zaútočilo na východné Slovensko, vojaci sa vrátili do posádky v Klenovci.

Začiatok druhej svetovej vojny

Prvého septembra 1939 sa začala vojna proti Poľsku a súčasne aj 2. svetová vojna. Bola vyhlásená mobilizácia. V obci prebiehala branná príprava vojakov v zálohe vo veku 20 – 50 rokov. Vládnym komisárom, ktorý nahradil voleného starostu obce, sa stal Ondrej Textoris, hlavný účtovník Slovenskej evanjelickej jednoty.

V tomto období prebiehali v obci rôzne zbierky – na hospodársku obrodu, na ktorú prispeli štátni zamestnanci a spolky sumou 57 500 Ks, na zimnú pomoc, ktorú organizovala Hlinková slovenská ľudová strana, venovali občania 6 000 Ks a podobne. Konala sa aj zbierka pre občanov prinavrátenej obce z Poľska.

Po odstúpení južného pohraničia Maďarsku 1. novembra 1938 sa spojenie Klenovca s okolím zhoršilo. Cez obec premávala síce nová autobusová linka Kriváň – Hnúšťa, ale chýbalo železničné spojenie. Občania žiadali vybudovanie železničnej trate z Kokavy nad Rimavicou do Hnúšte cez Klenovec, nie cez Rimavskú Baňu, ako navrhovalo ministerstvo hospodárstva.

Na úseku kultúry a školstva nastali po vzniku Slovenského štátu veľké zmeny. Zo školstva odišli vydaté učiteľky a český učiteľ Josef Masojídek.

Rozvíjala sa však spolková a kultúrna činnosť, ochotnícke divadlo, vzniklo kino Hlinkovej gardy a konali sa propagandistické prednášky, ako napríklad Hlinková garda a jej úlohy, Kto sú naši nepriatelia a iné. Štátnu ľudovú školu premenovali na evanjelickú ľudovú školu s dvoma triedami rímskokatolíckych žiakov.

Aj na obecnom úrade došlo k zmenám. Vedúceho notára Pavla Bancíka dali do dôchodku. Na jeho miesto nastúpil Július Hilger, rodák z Málinca. Vládnym komisárom (starostom) sa stal Ján Mináč, vedúci predajne firmy Baťa a jeho zástupcom Július Čajko, majiteľ hostinca. Na prvé výročie vzniku Slovenského štátu zorganizovali vedúci činitelia Hlinkovej slovenskej ľudovej strany, Hlinkovej gardy a obce veľkú oslavu, ktorá mala zatieniť prvé nedostatky a problémy v štáte a hospodárstve. Roku 1940 došlo k zvýšeniu cien potravín o 25%.

Ťažké roky samostatnosti

Hospodársku situáciu v obci negatívne ovplyvnila vojna proti Rusku, ktorá sa začala 22. júla 1941. Vláda zrušila voľné zásobovanie a zaviedla prídellový systém. Bol nedostatok múky, chleba, masti a cukru. Chýbala ryža, šošovica, korenie a ďalšie potraviny. Nebolo dostať remeň, obuv, textil, železo, mydlo a iné potrebné veci. Všetko sa muselo kupovať na lístky.

Vojna hlboko zasiahla do života obyvateľov obce. Už v júli 1941 padol na fronte pri Lipovci Michal Kasáč, rodák z Klenovca, ktorý býval na Kraskove, o rok neskôr zahynul Pavel Jakabčic, ktorý padol pri Krasnodare. Roku 1943 zomrel pri tom istom meste Ondrej Jakabčic.

Roku 1941 sa začali násilné arizácie majetku

židovských obchodníkov. O rok neskôr vystaňovali všetkých Židov z Klenovca do koncentračných táborov. Začali sa prehľbovať problémy v národnom hospodárstve a vo verejnom zásobovaní. V rokoch 1943 – 1944 došlo k všeobecnej drahoty. Roľníci boli povinní odovzdávať predpísané množstvá hovädzieho dobytku, obilnín, zemiakov, mlieka a vajec na verejné zásobovanie za nízke ceny.

Napriek všetkým problémom a ťažkostiam obec napredovala za pomoci občanov, ktorí každý rok odpracovali na obnove dediny brigádnické hodiny alebo dodali povozy na prepravu stavebného materiálu. Týmto spôsobom sa v obci upravili cesty, zrekonštruovalo námestie, vybudoval sa chodník pre chodcov na hlavnej ulici a vysadili sa stromky, postavil sa most z námestia na Dlhú ulicu, most v Klenovčoku a cez potok z Pasiečky, vybudoval sa nový dom pre vedúceho notára, zriadila sa meštianska škola, jarmočisko sa upravilo na futbalové ihrisko a začali sa práce na regulácii Rimavy.

V priebehu rokov 1939 – 1944 občania zistili, že vojnový Slovenský štát nebol vyvrcholením národnoslobodzovacieho úsilia, ale vedľajší produkt nacistickej agresie pri rozbití Česko – Slovenska, preto nesplnil ich nádeje. Vláda bola v podruží nacistického Nemecka. Prestali ju podporovať a roku 1944 sa zapojili do protifašistického Slovenského národného povstania a obnovenia Česko – slovenskej republiky na nových základoch, na zásade rovný s rovným, čo sa, žiaľ, po udalostiach roku 1947 – 1948 nerealizovalo. Slovenský národ získal skutočnú samostatnosť až roku 1993 vznikom Slovenskej republiky.

(mo)

Kušnier i v Klenovci

Od Ducha do Ducha držíme sa kožuča, hovorieval obľúbený a každému Klenovčanovi známy pán učiteľ Helvigh, ktorý najčastejšie aj v teplejšom období nosil krátky bezrukávový kožuštek. Kožuchy krátke, bezrukávové, v zime rukávové, trištvrtové aj dlhé nosili dievčatá, ženy, mládenci aj starší muži. Pekne vypracovaná ovčia koža v bielom, no častejšie v hnedom odtieni, ornamentálne zdobená v pestrých farbách, v prednej, ale aj chrbtovej časti reprezentovala majiteľa, ale zároveň aj tvorcu nazvaného v Klenovci kušnier, všeobecne kožušník.

Do výrobného sortimentu kožušníkov patrili okrem kožuchov aj kabaničky (haleny), nohavice zo súkna, ktorého základ tvorí ovčia vlna, zápästky, baranice na hlavu a pre ženy na väčšiu zimu „muf“ - rukávnik pre obe ruky, ktoré sa zasúvali zo strán. V zadnej časti mal muf aj malé vrecúško, uzavierať sa zipsom na úschovu vreckovky a peňaženky alebo na odloženie drobných peňazí.

Kožuchy v základnom materiáli tvoria kože z takzvaných valašských oviec. Najprv ich spracovali garbiari, potom „vyrobili“ kožušníci. V náročnom postupe použili otruby, kyselinu sírovú, salmiak, mosadzné piliny a rôzne náradie. Na farbenie zas huby z orecha, jablone a jahody, preto najviac využívaná hnedá farba kože sa používala podľa vkusu užívateľa alebo majstra kožušníka.

Vyrobená kožučka vynikala mäkkosťou, krátko strihané rúno hladkosťou s príjemným hrejivým pocitom na tele. Na vyšívanie ozdobných farebných ornamentov používali bavlnu „šáfol“ a rôznofarebnú lacetku. Kožušky šili ihlou zvanou „kušnierka“,

v dolnej časti zabrušnou do trojbokého hranolu. Materiál na vytvorenie ornamentov si vyrábali sami.

Mládenci a mladé devy nosili viac zdobené, pestrofarebné kožuchy, starší viac skromné. Každý majster mal „svoje“ vzory, v podstate však podobné, reprezentujúce región a čarovnosť ľudového umenia. Na pracovný deň (delací deň) poslúžil kožuštek starší, neraz vpredu a pri vreckách zamastený, no na nedeľu musel byť novší či nový, ukazoval aj majetnosť či hrdosť majiteľa.

ktorých sa uplatňovalo aj úzkopruhovú lemovanie.

Kušnier i záviseli od „dodávateľov“. Bolo treba zabezpečiť si kožky a doplnkový materiál. To všetko najčastejšie kupovali „u žida“, čiže v obchode s týmto sortimentom. Ku kožuču, ako aj k súkennému oblečeniu mužov patrili doplnky. Ako obuv sa nosili kapce alebo čizmy, muži aj hrubé kožené topánky zvané „baganče“.

Súkno spracúvali súkenníci z ovčej vlny. Zložitým a náročným postupom spriadli vlnu, utkali do

metráže, ktorá svoj typický vzhľad získala splštením na „stupách“ pri bohatom zalievaní vodou.

Ešte v povojnových rokoch sa „pľac“ v Klenovci v nedeľu pred obedom belel súkennými odevmi mužov. Teraz ich už môžeme vidieť len počas folklórnych slávností. Dobré kožušteký či kožuchy však nestratili svoju užitočnosť a pôvab. Súkenné oblečenie vytlačila praktickosť, jednoduchosť aj cena, móda odevov šitých na mieru či vyrábaných hromadne, priemyselne.

Mgr. Koloman Zúrik

Umenie klenovských majstrov kušnierov môžeme dnes vidieť už iba na kožúškoch našich folkloristov

Ženy a slobodné dievky nosili aj dlhé kožuchy, lemované v spodnej alebo aj v zapínacej časti. Boli to „slovenské kožuchy“ na rozdiel od „kupenských kožuchov“, ktoré mohli byť z kožušín zvierat alebo z umelej hmoty. Boli to „fabrické“ kožuchy. Ornamentálne zdobenie kušnier i dávali aj na prednú spodnú časť kabaníc a na výšivky nohavíc, na

Jar – Boží dar

*Za oknami nám spieva,
prekrásna naša deva.
Rozkvitá náš milý kraj,
prichádza k nám vonná jar.*

*Srdce i dušu pookreje,
usmiate slnko nás hreje.
Von na lúčinu láka,
len Tebe Bože vďaka.*

*Prekrásne je jari dieľo,
až je na srdci veselo.
Tisíce hrdiel hláholí,
v tom jarnom,
prekrásnom údolí.*

*Jar vonia, stúpa do výšin,
na kríži trpí Boží syn.
Lež svet má aj potešenie,
slávi Pánove vzkriesenie.*

ŠPORTOVÉ OKIENKO

Štart jarnej časti futbalových súťaží odložený

Reprezentanti Slovenska nepotešili futbalových priaznivcov svojím výkonom ani výsledkom v medzistátnom stretnutí s Anglickom (0:4), naši futbalisti zase nedostali príležitosť urobiť radosť klenovským fanúšikom. Dôvodom je nespôsobilý stav väčšiny ihrísk, pre ktorý bol štart jarnej časti krajských futbalových súťaží, pôvodne naplánovaný na 29. marca, odložený na neskorší termín. Zápas 14. kola V. ligy dorastencov s Hnúšťou a dospelých s Málincom sa uskutočnia v náhradnom, pravdepodobne májovom, termíne.

Keďže klenovské ihrisko aj napriek výdatnému sneženiu a dažďu v poslednom období je v relatívne dobrom stave, využili naši futbalisti voľný termín na priateľské prípravné stretnutie s mužstvom TJ Partizán Čierneho Balogu, ktoré prezimovalo v tabuľke V. ligy skupiny „C“ na 8. mieste.

V daždivom počasí a na klzkom teréne zvedli futbalisti oboch mužstiev zaujímavý súboj. Vo vyrovnanom prvom polčase prekvapili obe družstvá dobrým pohybom a snahou o kombinačnú hru s priamym ťahom na súperovu bránku. V presadzovaní svojej hry sa lepšie darilo našim futbalistom, ktorí sa ujali vedenia gólom V. Parobeka. Po zmene strán súper zvýšil aktivitu a dôraz, získal v stretnutí miernu prevahu, ktorú zúžitkoval na vyrovnávajúci gól. Stretnutie sa tak skončilo zaslúženou remízou 1:1.

Naše družstvo nastúpilo v zostave:

I. Hruška - M. Parobek, Boháčik, Vince, P. Mináč, Barto, Valent, Beňuš, Hlôška, V. Parobek, M. Kubinec. Striedal Jáchim.

Po sérii prehiev v prípravných zápasoch na jarnú časť V. ligy s Jesenským 1:4, Sirkom 4:5, Tisovcom 0:3 a Čiernym Balogom 2:4, naznačil posledný zápas určité zlepšenie, čo vzbudzuje opatrnú nádej do jarných zápolení v boji o zotrvanie v V. lige.

Podobná úloha bude čakať aj družstvo dorastu, ktoré po jesennej časti skončilo na rovnakom 12. mieste ako dospelí i s rovnakým počtom bodov.

Na oživenie uvádzame jesenné tabuľky a termíny stretnutí jarnej časti V. ligy dospelých i dorastu.

Tabuľka po jesennej časti - dospelí

1. Divín	13	10	2	1	48:15	32
2. Veľký Krtíš	13	9	4	0	44:14	31
3. Sklabina	13	9	2	2	34:21	29
4. Mýtna	13	7	0	6	17:22	21
5. Málinec	13	6	2	5	29:15	20
6. Tomášovce	13	6	1	6	16:15	19
7. Nenince	13	6	1	6	19:23	19
8. Radzovce	13	5	2	6	17:24	17
9. Gemer	13	4	3	6	21:21	15
10. Pribelec	13	5	0	8	10:33	15
11. Lubeník	13	4	1	8	10:37	13
12. Klenovec	13	3	2	8	14:29	11
13. H. Zalužany	13	2	4	7	13:24	10
14. Dačov Lom	13	2	2	9	18:31	8

Tabuľka po jesennej časti - dorast

1. Tempus RS	13	11	1	1	48:12	34
2. D. Strehová	13	9	0	4	61:21	27
3. Kalinovo	13	9	0	4	47:9	27
4. Veľký Blh	13	8	2	3	34:22	26
5. Hajnáčka	13	8	0	5	39:16	24
6. Sklabina	13	7	1	5	31:21	22
7. Divín	13	7	1	5	22:23	22
8. Lučenec B	13	6	1	6	38:29	19
9. Tisovec	13	5	1	7	15:21	16
10. Hnúšťa	13	3	2	8	18:38	11
11. Vidiná	13	3	2	8	17:45	11
12. Klenovec	13	3	2	8	12:47	11
13. Filákov B	13	3	1	9	25:58	10
14. Radzovce	13	2	0	11	12:57	6

Boháčik eliminuje útok súpera (Klenovec - Čierny Balog 1:1)

14. kolo - 29.3.2009

Klenovec - Málinec

15. kolo - 5.4.2009

Radzovce - Klenovec

16. kolo - 12.4.2009

Klenovec - Š Team V. Krtíš

17. kolo - 19.4.2009

Lubeník - Klenovec

18. kolo - 26.4.2009

Klenovec - Gemer

19. kolo - 3.5.2009

Sklabiná - Klenovec

20. kolo - 10.5.2009

Klenovec - Nenince

21. kolo - 17.5.2009

Mýtna - Klenovec

22. kolo - 24.5.2009

Klenovec - Tomášovce

23. kolo - 31.5.2009

Klenovec - Pribelec

24. kolo - 7.6.2009

H. Zalužany - Klenovec

25. kolo - 14.6.2009

Klenovec - Divín

26. kolo - 21.5.2009

Dačov Lom - Klenovec

14. kolo - 29.3.2009

Hnúšťa - Klenovec

15. kolo - 5.4.2009

Klenovec - Lučenec „B“

16. kolo - 12.4.2009

Tempus R. S. - Klenovec

17. kolo - 19.4.2009

Klenovec - Hajnáčka

18. kolo - 26.4.2009

Divín - Klenovec

19. kolo - 3.5.2009

Klenovec - Tisovec

20. kolo - 10.5.2009

Vidiná - Klenovec

21. kolo - 17.5.2009

Klenovec - Radzovce

22. kolo - 24.5.2009

Veľký Blh - Klenovec

23. kolo - 31.5.2009

D. Strehová - Klenovec

24. kolo - 7.6.2009

Klenovec - Filákov „B“

25. kolo - 14.6.2009

Sklabiná - Klenovec

26. kolo - 21.5.2009

Klenovec - Kalinovo

Bedmintonové výsledky

Súťaže v bedmintonu pokračovali v marci oblastnými majstrovstvami. Klenovský bedminton mal zastúpenie v ženskej kategórii i v kategórii dorasteniek. Dosiahnuté výsledky možno neboli také oslnivé ako v minulosti, ale niekoľko pódiových umiestnení potvrdilo, že medzi dievčatami stále patríme k slovenskej špičke.

Prešov 1.3.2009

V prvý marcový deň sa v Prešove konali oblastné majstrovstvá Slovenska – východ dospelých. Predstavili sa na nich dve hráčky klenovského bedmintonu – Romana Surová a Denisa Antalová. Do Prešova cestovala aj Dominika Rebová hrajúca za Lokomotivu Košice, stále však trénujúca v Klenovci.

Smolu mala v zmiešanej štvorhre Dominika Rebová hrajúca s Poláčkom (Loko Košice). V prvom kole narazili na dvojicu Balko (Loko Košice)-Surová, ktorá ich porazila v troch setoch 21:12, 12:2 a 10:21. Ani táto dvojica však už v ďalšom dueli nebola úspešná, keď prehrala s dvojicou Smrek-Zabavniková (BC Prešov, Loko Košice) v dvoch setoch 10:21, 12:21. Do druhého kola sa ešte prebojovala dvojica Turlík (Loko Košice)-Antalová, tu však nestačili na prvú nasadenú dvojicu Závada-Orlovská (obidvaja BC Prešov) a prehrali 5:21, 14:21.

V dvojhre žien boli obidve klenovské hráčky nasadené medzi štyrmi najlepšimi.

(pokračovanie na strane 8)

(mk)

Obecná polícia alebo kamerový systém?

Revolúcia v roku 1989 pri-niesla nielen zmenu spoločenského zriadenia, väčšiu demokraciu a slobodu, otvorenie hraníc, trhové hospodárstvo, ale aj niektoré s ňou spojené negatívne javy. Medzi ne patria zväčšujúce sa sociálne rozdiely, nezamestnanosť, všeobecné uvoľnenie disciplíny a s tým súvisiaci nárast priestupkovej aj trestnej kriminality. Na jej potlačovanie vo väčšine našich miest i obci sa postupne zriaďovali mestské alebo obecné polície, ktoré slúžia na udržiavanie poriadku v obciach a riešenie drobnej kriminality v súčinnosti so štátnou políciou. Je pochopiteľné, že niekoľko policajtov v obci nemôže byť v službe neustále vo dne - v noci po celej

obci. Aj z týchto dôvodov v niektorých mestách, prípadne väčších obciach sa v poslednom období zavádza kamerový systém na neustále sledovanie ich najfrekventovanejších častí. Je tomu tak aj v okolitých mestech v Hnúšti a Tisovci. Niektoré menšie obce plánujú zaviesť kamerový systém ako náhradu obecnej polície hlavne z finančných dôvodov.

Nedávno som v televíznom spravodajstve určitej televízie zachytil informáciu, že aj naša obec uvažuje o zavedení kamerového systému. Jej zavedenie by bolo samozrejme prínosom pre našu obec ako pomoc pre prácu obecnej polície, mohol by slúžiť pri monitorovaní hlavne námestia, sídliska a

iných frekventovaných častí obce. Dosiahol by sa rýchlejší a účinnejší zásah štátnej alebo obecnej polície pri prejavoch vandalizmu, krádežiach, prípadne zo záznamov pomoc pri identifikácii páchateľov trestnej činnosti v obci. Obecnej polícii by sa tak otvorilo širšie pole pôsobnosti po celej obci pri kontrole dodržiavania napríklad fajčiarskeho zákona, znečisťovania životného prostredia, zisťovania majiteľov voľne behajúcich psov, ktoré naďalej napriek rôznym výzvam pobe-hujú po obci a znečisťujú chodníky a okolie odpadových kúp, prípadne napá-dajú občanov, kontrole predaja alkoholu a tabakových výrobkov mladistvým, a tak ďalej.

Ako vidno, obecná polícia by aj pri prípadnom zavedení kamerového systému mala práce dosť, vyžaduje si to však aj od nej viac aktivity pri prevencii trestnej a priestupkovej kriminality po celej obci a nesústreďovať jej činnosť vo väčšine prípadov len na námestie. Zavedenie kamerového systému by jej to umožnilo. Aj z týchto dôvodov treba podporiť túto myšlienku a v rámci finančných možností v budúcnosti pristúpiť k jej realizácii. Prispeje isto k zlepšeniu bezpečnostnej situácie v našej obci a k rýchlejšiemu vypátraniu prípadných páchateľov vandalizmu a trestnej činnosti, a tým aj väčšej spokojnosti občanov obce.

Mgr. Slavomír Hruška

Bedmintonové výsledky

(dokončenie zo strany 7)

Paradoxne sa však najďalej prebojovala Dominika Rebová. Romana Surová ako nasadená hráčka č. 2 mala v prvom kole voľný žreb. V druhom kole prehrala s Turzákovou v dvoch setoch 19:21, 19:21. Denise Antalovej (nasadená č.4) sa skoro podaril husársky kúsok, keď po výhre v prvom kole nad Hlaváčovou (Loko Košice) 21:13, 21:7, takmer porazila svoju staršiu tréningovú kolegyňu. Z víťazstva sa však tešila Rebová. Po víťazstve 21:16, 14:21, 21:18 sa tak prebojovala medzi štyri najlepšie hráčky. Semifinálový zápas jej už však nevyšiel podľa predstáv a Orlovskej (BC Prešov) podľahla v dvoch setoch 7:21, 6:21.

Vo štvorhre pár Antalová-Surová v prvom kole porazil hráčky Lokomotivy Košice Glajcová-Hlaváčová v dvoch setoch 21:13, 21:14. V semi-

Nikoleta Bálintová pri podaní

finálovom dueli ich však hladko porazila prešovská dvojica Kubíková-Orlovská 9:21, 10:21. Rebová spolu s Lichancovou (obidve Loko Košice) po prehre s dvojicou Balková-Špilárová z prveho kola ďalej nepostúpili.

Prešov 7.3.2009

Metropola Šariša sa v dru-

hý marcový víkend stala dejiskom oblastných majstrovstiev Slovenska - východ mladšieho dorastu. Denisa Antalová a Nikoleta Bálintová cestovali do Prešova ako jediné zástupkyne klenovského bedmintonu.

V zmiešanej štvorhre sa víťazmi tejto disciplíny stala

dvojica Balucha (ŠŠK Široké)-Antalová, keď vo finále porazili prvú nasadenú dvojicu Beluško-Kubíková (obidvaja BC Prešov) v dvoch setoch 21:19, 21:19. V predchádzajúcom semifinálovom zápase zdolali dvojicu Kall (BC Prešov)-Bálintová 2:0 na sety (21:15, 21:15). Kall s Bálintovou tak obsadili 3.-4. miesto.

Víťazkou dvojhry starších dorasteniek sa stala Kubíková z Prešova, ktorá najskôr v semifinále porazila Bálintovú v dvoch setoch 21:12, 21:10 a potom vo finále v nádhernom zápase Antalovú v troch setoch 24:26, 21:9, 21:19. Klenovské hráčky tak obsadili 3.-4., resp. 2. miesto.

Všetko si však vynahradi-li vo štvorhre, kde nenašli premožiteľky a jednoznačným spôsobom zvíťazili vo všetkých zápasoch bez straty setu.

Richard Bálint

Klenovské

noviny

Vydáva Obec Klenovec. Adresa redakcie: Obecný úrad, Klenovské noviny, Námestie Karola Salvu 1, 980 55 Klenovec. Telefón: 0911/886707, e-mail: klenovskenoviny@klenovec.sk. Šéfredaktorka Mgr. Blažena Hrušková, redakčná rada Ing. Michal Kňažek, Július Molitoris, grafická úprava Ing. Michal Kňažek. Reg. číslo MK SR: EV 1890/08, Tlač: REALITY-PRINT, Námestie M. Tompu 4, Rimavská Sobota